

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩІЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ

МЗ9

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ І
КВАЛІФІКАЦІЙНИХ(ДИПЛОМНИХ ІМАГІСТЕРСЬКИХ) РОБІТ**
(Навчально-методичний посібник для студентів напрямів підготовки (спеціальностей):
6.020301 «Філософія», 7(8).02030102 «Релігієзнавство»)

УДК

Методичні рекомендації до виконання курсових і кваліфікаційних (дипломних і магістерських) робіт: навч.-метод. посіб. для студ. напрямів підготовки (спеціальностей): 6.020301 «Філософія», 7(8).02030102 «Релігієзнавство» / Укладачі: Нікульчев М. О., Фесенко А. М., Хрімлі П. Є. – Красноармійськ : ДонНТУ, 2015. – 24 с.

Рецензенти: Морозов А. Ю., Кисельов О. С.

Дана методична розробка містить необхідний для підготовки курсових і кваліфікаційних робіт матеріал. Приклади оформлення списку літератури. Методичні рекомендації щодо змісту та послідовності структурних складових курсових і кваліфікаційних робіт.

Затверджено на засіданні кафедри філософії:
Протокол № 3 від «28»жовтня 2015 р.

Рекомендовано до друку Навчально-
методичним відділом ДонНТУ
Протокол № 3 від «03»листопада 2015 р.

Відповідальний за друк: д. богословських н., к. філос. н., професор М. О. Нікульчев

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1.ЗАГАЛЬНІ ЗАУВАГИ ДО МЕТОДОЛОГІЇ РОБОТИ НАД КУРСОВИМИ,
ДИПЛОМНИМИ І МАГІСТЕРСЬКИМИ РОБОТАМИ 4

РОЗДІЛ 2.ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ, ДИПЛОМНОЇ І МАГІСТЕРСЬКОЇ
РОБОТИ.НАУКОВО-ДОВІДКОВИЙ АПАРАТ 10

РОЗДІЛ 3. ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ПЕРЕЛІКУВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І
ЛІТЕРАТУРИ 13

СПИСОК ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИВИКОРИСТАНИХ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ПОСІБНИКА 17

ДОДАТКИ 18

ВІДОМОСТІ ПРО УКЛАДАЧІВ ТА РЕЦЕНЗЕНТІВ24

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНІ ЗАУВАГИ МЕТОДОЛОГІЇ РОБОТИ НАД КУРСОВИМИ, ДИПЛОМНИМИ І МАГІСТЕРСЬКИМИ РОБОТАМИ

1.1 Курсові, дипломні та магістерські роботи як підсумкові етапи навчання студентів.

Згідно з навчальним планом, студенти щорічно виконують курсову роботу за однією з провідних дисциплін. Підсумковою формою навчання за бакалаврською програмою (I–IV курси) є кваліфікаційна бакалаврська робота, при навчанні за програмою «Спеціаліст» – дипломна робота, а за програмою «Магістр» – магістерська робота (магістерська дисертація).

Кожна робота перелічених категорій є твором, який дає змогу студенту реалізувати свою творчу індивідуальну особистість, оскільки: залучає студентів до самостійного оволодіння необхідними фаховими якостями; є результатом засвоєння основних та спеціальних курсів за поточний рік або за весь термін навчання; дають змогу реалізувати корисний досвід власної розробки конкретної теми за допомогою опанування певних джерел та наукової літератури; їх виконання дає можливість проявити схильність до майбутньої наукової роботи на кафедрі або у науковому закладі.

Робота над курсовим, дипломним і магістерським дослідженнями традиційно включає в себе певні етапи:

- ✓ вибір і формулювання теми;
- ✓ загальне знайомство з навчальною та дослідницькою літературою, колом джерел;
- ✓ розробка плану курсової, дипломної і магістерської роботи та графіку її виконання;
- ✓ систематичне та поглиблене опанування необхідних джерел і наукової літератури, проведення соціологічних досліджень та експериментів;
- ✓ написання курсової, дипломної і магістерської роботи;
- ✓ рецензування курсової, дипломної і магістерської роботи;
- ✓ захист курсової, дипломної і магістерської роботи.

1.1.1 Вибір напрямку досліджень та теми роботи.

Даний етап є дуже відповідальним кроком і здійснюється студентом за допомогою наукового керівника. На факультеті наявна рекомендована тематика курсових, дипломних та магістерських робіт, які враховують коло особистих науково-дослідницьких інтересів викладачів та напрямок кафедральних наукових розробок. У випадку зацікавленості студента будь-якою іншою темою, що не увійшла до списку запропонованих, він повинен обговорити це питання з передбачуваним науковим керівником, щоб з'ясувати її доцільність та актуальність, забезпеченість джерелами та літературою, можливість її самостійного виконання студентом з урахуванням ступеню його теоретичної, спеціальної та практичної підготовки. Тема повинна бути актуальною, значимою, такою, що дає можливість студентам максимально застосувати отримані знання та навички.

Студент має право внести на кафедру власні побажання щодо кандидатури наукового керівника. Остаточне рішення приймається кафедрою. Якщо кількість бажаючих перебільшує планову кількість курсових, дипломних і магістерських робіт окремого викладача, то побажання студентів враховуються відповідно до їх рейтингу. Після формулювання та узгодження теми з майбутнім науковим керівником студент повинен написати заяву на ім'я завідувача кафедри (див. Додаток А). У заяві треба вказати обрану тему та прізвище бажаного наукового керівника. На цій заяві майбутній науковий керівник дає згоду на керівництво і ставить свій підпис. На зворотній стороні заяви пишеться календарний план, який затверджується на наступному черговому засіданні кафедри після затвердження теми роботи. У магістрантів на перший рік бажано планувати роботу з літературою і джерелами, участь у роботі конференцій, підготовку та написання тез й фахової статті. Науковий керівник надає постійну допомогу студентам на всіх етапах підготовки роботи: у формулюванні теми, розробці

її концепції та структури, підбору необхідної літератури, в обробці матеріалу; контролює хід її виконання, перевіряє форму та зміст роботи, готує письмовий відзив на роботу. Бажано, щоб вже студенти III курсу обрали свого майбутнього керівника й писали курсові роботи під його керівництвом.

Теми курсових (починаючи з III курсу), дипломних та магістерських робіт затверджуються на засіданні кафедри. Теми дипломних і магістерських робіт затверджуються не пізніше 20 жовтня в рік вступу.

1.1.2 Загальне знайомство з навчальною й дослідницькою літературою та колом джерел.

Після обрання теми дослідження, студенту необхідно ознайомитися з колом питань, які вона охоплює. Перш за все, необхідно отримати консультації у наукового керівника та ознайомитися з відповідними матеріалами в навчальних посібниках. Потім студент повинен розпочати ретельну роботу з пошуку та обробки усіх доступних джерел та наукової літератури. Виписки з джерел та літератури доцільно робити на окремих аркушах або картках. Це дозволяє підвищити якість їх використання, бо не обмежує можливості систематизації. Слід не забувати на кожній окремій картці вказувати її тему, а також відомості про те, звідки саме взята ця конкретна інформація (якщо з архіву, то з зазначенням фонду, опису, справи та аркуша, якщо з друкованого джерела або з наукової літератури, то вказується прізвище автора, назва книги або статті, місце видання, видавництво, рік видання, кількість сторінок, номер конкретної використаної сторінки. Такий ретельний підхід дозволяє економити час і точно оформляти посилання та список використаних джерел та літератури під час написання дипломної і магістерської чи курсової роботи.

1.1.3 Розробка плану курсової, дипломної і магістерської роботи.

Після першого ознайомлення з джерелами та літературою слід сформулювати конкретну мету студентського дослідження і, відповідно до неї, накреслити план, який повинен відображати певну структуру роботи. Уточнити мету та план допоможе порада наукового керівника. План роботи повинен забезпечувати комплексний, системний підхід до вирішення поставленої проблеми та складатись з двох – трьох чітко сформульованих питань (розділів), які б розкривали суть обраної проблеми. Гарно продуманий, чітко сформульований план є одним з показників розуміння студентом обраної для дослідження проблеми.

1.1.4 Систематичне та поглиблене опанування необхідних джерел і наукової літератури, проведення соціологічних й етнографічних досліджень та експериментів.

Від загального знайомства з матеріалом необхідно перейти до систематичного та поглибленого опанування джерелами і науковою літературою. Цей етап потребує від студента навичок реферування (складання конспекту). При цьому не слід механічно та бездумно переписувати текст. Реферування починають після попереднього прочитання й осмислення змісту матеріалу, його структури, окреслення у ньому головного. У конспекті коротко викладаються головні думки наукової праці, а також міркування студента і його аргументація з обов'язковим посиланням на використані книги з усіма вихідними даними. Зміст роботи повинен бути конкретним, висновки природно випливати з всебічного аналізу зібраних та опрацьованих матеріалів. Найголовніша вимога щодо студентських курсових та дипломних і магістерських робіт – якомога більша самостійність у пошуку необхідної інформації і систематизації, узагальненнях і аргументованості висновків.

1.1.5 Написання курсової, дипломної і магістерської роботи.

Даний етап є завершальним етапом науково-дослідної роботи студента. Спочатку пишеться чорновий варіант, а потім після обов'язкової перевірки й коректури, переписується набіло. Важливо, щоб студент ще при виконанні чорнового варіанту правильно оформляв технічний апарат: нумерував сторінки, називав розділи відповідно плану, оформляв посилання й список використаних джерел та літератури. При написанні чернетки необхідно залишати поля для правки та зауважень наукового керівника. Студенту слід мати на увазі, що курсова, тим більш дипломна і магістерська, праця являється собою самостійне наукове дослідження. У зв'язку з цим, у нього завжди залишається певний простір для авторської ініціативи. Проте ця ініціатива повинна базуватися не на фантазії, а на джерелах і фактах.

1.1.6 Процес подання роботи до захисту та рецензування курсової, дипломної і магістерської роботи.

Процес подання роботи до захисту та рецензування є одним з важливих етапів завершення роботи над курсовими, дипломними (кваліфікаційними) і магістерськими роботами. Рецензування курсової роботи на I-III курсах здійснюється безпосереднім науковим керівником. Для цього, за два тижні до подання роботи на кафедру, студент представляє керівнику повністю завершену й належним чином оформлену роботу. Якщо в роботі виявлено багато помилок, керівник позначає їх і повертає курсову на доопрацювання. Студент, в тиждень термін, виправляє усі вказані недоліки роботи і повертає її керівникові для залишкового рецензування і подання на кафедру. Науковий керівник готує письмову рецензію щодо курсової роботи у якій вказує сильні сторони та наявні недоліки у роботі, рекомендації щодо захисту та суб'єктивну оцінку.

Рецензування магістерської і кваліфікаційної роботи бакалавра та спеціаліста має більш складну процедуру. Робота, яка закінчена та належним чином оформлена, узгоджена попередньо з науковим керівником і переплетена (на зворотній сторінці титульного аркушу мають бути підписи студента (магістранта), наукового керівника (з додаванням рецензії) та технічного секретаря (нормоконтроль, з додаванням рецензії)) – подається на кафедру не пізніше ніж за 30 днів до захисту. Разом з роботою подається примірник автореферату та список друкованих робіт (у рамках тематики) з копіями самих друкованих робіт (тези, доповіді, статті). Для бакалаврів і спеціалістів, при поданні роботи для передзахисту і подальшого захисту, є необхідним мінімумом участь у роботі 2–3 конференцій з наявністю віддрукованих тез або матеріалів конференції. Для магістрантів обов'язковим є участь у роботі 2–3 конференцій та надрукована 1 стаття у фаховому виданні з філософії або релігієзнавства (у рамках тематики роботи). Завідувач кафедри зобов'язаний призначити внутрішнього рецензента (у робочому порядку) та протягом 7 робочих днів з дати подання роботи – оголосити про засідання кафедри. Рецензія внутрішнього рецензента має бути заслухана на засіданні кафедри після виступу студента та його наукового керівника. За результатами передзахисту кафедра приймає рішення про рекомендацію до захисту і призначає зовнішнього рецензента. Робота повертається для зовнішнього рецензування одразу після проходження попереднього захисту. Зовнішня рецензія може бути надана лише доктором або кандидатом наук певного фаху. Рецензент має працювати у рамках проблематики, що розробляється спеціалістом або магістром та не бути у штаті ВНЗ, в якому виконувалась кваліфікаційна робота. Зовнішня рецензія оформлюється і затверджується у встановленому порядку та подається на кафедру, разом з самою роботою, не пізніше ніж за 7 днів до захисту, згідно з графіком роботи ЕК. Перед захистом студент зобов'язаний ознайомитися з відгуком та зовнішньою рецензією, ретельно проаналізувати їх та підготувати обґрунтовані відповіді на вказані зауваження, які зможе представити під час захисту.

1.1.7 Захист курсової, дипломної і магістерської роботи.

Захист курсової роботи відбувається на відкритому засіданні кафедри. Захист дипломних і магістерських робіт відбувається на відкритому засіданні екзаменаційної комісії (ЕК).

Процедура захисту складається:

- ✓ з доповіді автора, яка не повинна тривати більше 5 хвилин при захисті курсової та 10 хвилин – при захисті дипломної і магістерської робіт. У виступі має бути відображено сутність проблеми, її актуальність, мета та завдання дослідження, ступінь наукової розробки, методика дослідження, а також структура роботи, основні висновки та рекомендації щодо практичного застосування результатів дослідження;
- ✓ з обговорення роботи, під час якого студент повинен дати відповіді на запитання членів ЕК та відповісти на зауваження рецензентів, після оголошення рецензій Головою ЕК;
- ✓ з публічного обговорення роботи (виступають члени ЕК);

- ✓ з оголошення рішення (рішення про оцінку дипломної роботи приймається на закритому засіданні ЕК, враховуючи пропозиції з цього приводу наукового керівника, рецензента та кафедри, на якій спеціалізувався дипломник. Критеріями оцінки виступають: теоретичний рівень роботи, повнота та глибина розкриття теми, новизна, ступінь самостійності, вміння автора обґрунтувати положення та висновки, які містяться у роботі, конкретно й аргументовано відповісти на запитання під час захисту, вагомість аргументів на користь підтриманих суперечливих чи дискусійних положень, додержання вимог щодо оформлення роботи і перш за все – науково-довідкового апарату).

1.2 Структура курсової, дипломної та магістерської роботи.

Курсова, дипломна або магістерська робота повинні мати певні обов'язкові елементи структури: титульна сторінка, зміст роботи, з зазначенням сторінок, перелік умовних скорочень (якщо в цьому є необхідність), вступ, основна частина (складається з кількох розділів), висновки, список використаних джерел та літератури, додатки. Зупинимось на кожному з цих елементів більш детально.

Титульний лист курсової, дипломної і магістерської роботи обов'язково містить наступні найменування: Міністерство освіти і науки України, Державний вищий навчальний заклад «Донецький національний технічний університет», факультет комп'ютерних наук і технологій, кафедра філософії, назва роботи, прізвище та ініціали авторів роботи, прізвище та ініціали наукового керівника, місто і рік (див. дод. Б, В, Д).

Зміст подають на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок вступу, усіх розділів та підрозділів (якщо вони мають окремий заголовок), висновків, списку використаних джерел та літератури, додатків (див. дод. Е).

Коли в роботі вжита певна специфічна термінологія або використані маловідомі скорочення, нові символи, позначення і таке інше, то їх загальний перелік може бути поданий окремим списком на початку дипломної роботи. Якщо спеціальні терміни, скорочення і таке інше повторюється менше трьох разів, окремого переліку складати не треба, а їх розшифровка подається у тексті роботи при першому згадуванні.

Вступ є найбільш складною і дуже важливою частиною курсової, дипломної і магістерської робіт. Він повинен мати певну структуру обумовлену науковою логікою. У вступі розкривається сутність наукової проблеми, до якої звертається студент, її актуальність та новизна, визначаються хронологічні та географічні межі (в історико-релігійнознавчій роботі), формулюються мета та завдання дослідження, визначається об'єкт та предмет дослідження, подаються відомості про практичне значення отриманих результатів, їх апробацію та публікації автора (якщо є).

Актуальність теми дослідження обґрунтовують шляхом критичного аналізу раніше досліджуваних джерел. У рамках обґрунтування актуальності теми дослідження цілком надзвичайно важливим із методологічної точки зору є короткий та чіткий, але переконливий виклад суті майбутньої наукової роботи. Ясна постановка проблеми налаштовує на краще усвідомлення і сприйняття всього подальшого викладу. Після короткого і найзагальнішого вступного викладу головної проблематики наукової роботи має бути представлена принципово важлива інформація, що обґрунтовує специфіку даного наукового дослідження та його хронологічні межі (останні є характерними для історико-релігійнознавчої роботи).

Мета наукового дослідження формулюється на основі окресленої теми роботи. Не слід формулювати мету як «дослідження», або «вивчення», тому що це вказує на засіб досягнення мети, а не саму мету.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення.

Предмет дослідження – міститься в межах об'єкта.

Завдання повинні бути достатньо чіткими та конкретними (їх як правило 2–4). Їх вирішення здійснюється в окремих розділах роботи. Цим пояснюється певний збіг формулювання завдань та назв розділів. Але назви не повинні бути ідентичними.

У вступі, обов'язково обґрунтовується методологічна основа роботи. Наприклад, дометодологічної основи можуть бути віднесені – філософські (діалектичний, феноменологічний тощо), загально-логічні (аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення тощо) або спеціально-наукові методи (наприклад, конкретно-історичні: проблемно-хронологічний, періодизації тощо). Вказуються також такі традиційні методологічні принципи як історизм, системність, комплексний підхід, об'єктивність, детермінізм, позаконфесійність тощо. В дипломній і магістерській роботі, як правило, формулюється практичне значення і наводяться відомості про апробацію одержаних результатів. Традиційно, серед можливих варіантів може бути вказано:

- ✓ на друкування фрагментів роботи в збірках наукових праць та участь у науково-практичних конференціях;
- ✓ на викладення положень роботи в періодичній пресі, на радіо і телебаченні.

У вступі також міститься коротке обґрунтування структури дипломного і магістерського дослідження. В усіх курсових роботах, а також у дипломних і магістерських роботах філософського спрямування (за узгодженням з науковим керівником) надається історіографічний огляд та аналізується джерельна база (вимоги до написання огляду – дивись далі). Вступ, як правило, складає близько 4–5 сторінок для курсових, 5–7 сторінок (10–15 сторінок, якщо містить аналіз джерел та літератури) для дипломних і магістерських робіт.

Основна частина складається з розділів і підрозділів (при необхідності). Оптимальна кількість розділів становить: у курсовій 2–3; у дипломній і магістерській роботі 3–5. Назви розділів не повинні дублювати загальну назву роботи, а назви підрозділів – назви розділів. Як правило, зміст розділів розкриває завдання, що були сформульовані у вступі. Наприкінці кожного розділу формулюють висновки.

У першому розділі дипломної і магістерської роботи, як правило, міститься огляд літератури та джерельної бази дослідження (якщо його не розташовано у вступі). В огляді літератури студент окреслює основні етапи розвитку наукової думки за своєю проблемою. Щоб все це зробити ґрунтовно, треба ознайомитися з максимально можливою кількістю робіт, щонайменше як пряме, так і опосередковане відношення до окреслених питань. Це можуть бути не лише монографічні дослідження, а й статті, брошури, рецензії, автореферати дисертацій тощо. Огляд літератури не повинен бути простим переліком опрацьованих праць і переказом їх змісту. Необхідно давати оцінку вивченій літературі, її значенню виключно з боку висвітлення саме обраної теми, з урахуванням фактору приросту знання. Огляд літератури можливо робити за хронологічним, або проблемним принципами (краще – останній). Цей огляд завершується висновком про стан дослідження обраної теми. Наступною структурною одиницею розділу є огляд джерел. Цей аналіз, так само, як і огляд наукової літератури, слід спрямувати в напрямку виявлення цінності того чи іншого джерела саме для розкриття конкретної теми дослідження. Джерела розглядаються в певній послідовності (природно, що не усі перераховані види джерел можуть бути в одній дипломній і магістерській (тим більш – курсовій) роботі: 1. документи та матеріали державних органів та установ, міжнародних організацій; 2. документи і матеріали недержавних й релігійних органів та установ; 3. статистичні матеріали; 4. релігійні тексти; 5. періодичні видання (як правило, не наукового, а публіцистичного характеру); 6. мемуари; 7. археографічні збірки, довідкові видання; 8. архівні матеріали (що не ввійшли до попередніх видів джерел); 9. археологічні знахідки (фонди археологічних установ – музеїв, інститутів, лабораторій); 10. дисертації та автореферати дисертацій; 11. результати соціологічних досліджень; 12. матеріали інтерв'ю, які здобуті в результаті особистих бесід. Важливою умовою написання якісної роботи є послідовність у викладенні запланованого матеріалу. Порушення цього принципу призводить до повторів положень та висновків, відсутності логіки в роботі. Бажано, щоб студент зосередився саме на власних дослідженнях, на їх порівнянні з результатами інших вітчизняних та зарубіжних авторів. Інші розділи основної частини розкривають сутність проблеми. Виклад матеріалів в основній частині повинен бути підпорядкований одній провідній ідеї, яка чітко визначена студентом. Треба уникати безапеляційних тверджень, зайвої емоційності.

Висновки – це завершальна частина курсового, дипломного і магістерського дослідження. Вона повинна бути невеликою за обсягом (2–3 сторінки – для курсових, 4–5 сторінок – для дипломних і магістерських робіт), але місткою. Коротко формулюються загальні висновки, які не повинні текстуально співпадати з висновками за розділами, при можливості демонструється зв'язок дослідження з практикою, а також звертається увага на такі питання, які не розкриті у роботі та пояснюється чому (недостатність джерельної бази, можливість бути окремою темою студіювання і таке інше). Висновки не містять нового фактичного матеріалу. У висновках необхідно наголосити на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати їх достовірність, викласти рекомендації щодо їх використання.

Список використаних джерел та літератури слід розмішувати одним із таких способів: упорядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування і рекомендований при написанні робіт), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи: ГОСТ 7.1 – 84 «СИБИД. Библиографическое описание документа. Общие требования и правила составления», ДСТУ 3582-97 «Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила», ГОСТ 7.12-93 «СИБИД. Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила».

До **додатків**, за необхідністю доцільно включати допоміжний матеріал, який є необхідним для сприйняття студентського дослідження (таблиці допоміжних цифрових даних, розрахунки, зразки анкет, документів, інструкції і методики, ілюстрації, тексти та інше).

1.3 Загальні рекомендації та дидактичні вимоги до виконання курсових, дипломних, магістерських робіт студентів.

1.3.1 Виконання курсових і бакалаврської робіт.

Другий та наступні роки навчання є логічним розвитком тих вмінь та навичок наукових робіт, які було отримано на першому курсі, опануванням нових знань та втіленням їх у науково-дослідницькій роботі. Студенти повинні оволодіти певним філософським методом (діалектичним, феноменологічним тощо), а також спиратися на відповідні методологічні засади (принципи історизму, об'єктивності, позаконфесійності, системного та міждисциплінарного підходів тощо). Тема курсової роботи має носити проблемний характер, поєднувати у собі як емпіричні, так й теоретичні компоненти. Студентам рекомендується пам'ятати про постійно існуючий зв'язок соціального пізнання з певними духовними цінностями, світоглядними, змістовиттєвими компонентами. Бажано, щоб студенти вже наприкінці III курсу обрали певний напрямок або проблематику дослідження (спеціалізація) й почали, таким чином, роботу над майбутньою дипломною. На IV курсі остаточно визначається спеціалізація студента. У порівнянні з курсовими роботами I–III курсів, робота IV курсу повинна охоплювати більш широке коло питань та більш глибоко розкривати їх, мати дослідницький характер. Курсові роботи III–IV курсів можуть бути складовими частинами (розділами або підрозділами) дипломної роботи.

1.3.2 Виконання дипломної і магістерської робіт.

V–VI курс завершується написанням й захистом дипломної або магістерської роботи. У дипломній роботі студент повинен продемонструвати всі свої знання та навички, що були надбані у процесі навчання та написання курсових робіт: володіння методологією та методикою наукової діяльності; вміння систематизувати, глибоко та всебічно досліджувати матеріал; самостійно та аналітично мислити, вирішувати поставлені завдання, робити логічні висновки та узагальнювати. Магістерські роботи повинні відповідати вимогам до дипломних робіт, проте бути орієнтованими на дослідження більш теоретичних проблем.

РОЗДІЛ 2

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ, ДИПЛОМНОЇ І МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ. НАУКОВО-ДОВІДКОВИЙ АПАРАТ

Курсова, дипломна і магістерська роботи виконуються українською мовою. Допускається написання роботи російською або англійською мовами на умовах попереднього узгодження з науковим керівником, кафедрою та через письмову заяву на ім'я ректора (першого проректора). Текст дипломної, магістерської і курсової робіт повинен бути написаний згідно загальноновизнаними нормами сучасної української (російської або англійської) мови. Мова автореферату – українська.

- ✓ в науковій та навчальній літературі слід писати від третьої особи (не «на мою думку», а «на думку автора»);
- ✓ слід використовувати єдину загальноновідому термінологію і не займатися словотворенням;
- ✓ треба позбавлятися канцеляризмі та слів і висловів, що мають жаргонний характер;
- ✓ небажані дуже великі (більш 3–4 рядків) чи занадто маленькі речення;
- ✓ не слід застосовувати скорочення, які не є загальноновизнаними. Доцільні, наприклад, скорочення – р. (рік), м. (місто) і т. д. (і так далі);
- ✓ лише поряд з цифровими позначеннями можливе використання знаків типу «№», «%». В інших випадках слід писати «номер», «відсоток». Не бажано розпочинати речення з цифр;
- ✓ при наведенні в тексті прізвищ вчених, релігійних діячів, політиків, інших ініціали слід писати перед прізвищем (М. В. Попович зазначає...). Викладення матеріалів основної частини потребує приведення цитат з джерел, або буквальні вислови дослідників. Саме завдяки цьому навіть побіжне знайомство з роботою дає змогу побачити, які джерела і в якому обсязі були використані і яку літературу опрацював студент. На кожне залучення має бути зроблено посилання.

Щодо використання цитат доцільно врахувати такі рекомендації:

- ✓ не слід вживати дві чи більше цитат підряд;
- ✓ немає потреби за допомогою посилань на авторитети підтверджувати очевидні істини;
- ✓ не можна закінчувати окремі розділи цитатами, бо потрібні власні висновки за змістом розділу;
- ✓ немає сенсу приводити занадто великі цитати;
- ✓ не бажано приводити цитати з одного джерела, монографії, статті (за винятком випадків, коли досліджується одне джерело). Зразки оформлення посилань наведені в окремому розділі.

Обсяг курсової роботи традиційно дорівнює приблизно 1–1,5 друк. аркушам (25–30 сторінок друкованого формату А–4). До цього обсягу не входять список використаних джерел й літератури та додатки. Неприпустимою є підготовка курсових робіт в зошитах або на листах, що заповнені з обох сторін. Дипломна (кваліфікаційна) робота складає приблизно 3–4 друк. аркуші (70–80 сторінок) у бакалавра, 4–4,5 друк. аркуші (80–90 сторінок) у спеціаліста та 4,5–5,5 друк. аркуші (100–110 сторінок) у магістра – (без списку джерел і літератури). Обсяг автореферату – не більше 0,5–0,7 друк. аркуші (10–12 сторінок). Ці роботи виконуються на комп'ютері.

Титульний лист курсової (дипломної і магістерської) та **зворотній бік титульного листа** дипломної і магістерської роботи оформлюється за зразком (див. додаток Б, В, Д). Текст роботи має бути **надрукований** через 1,5 інтервали (для комп'ютера); розмір шрифту (Times New Roman) – 14; береги не менше: правий – 10 мм, верхній, нижній, лівий – 20 мм. Вписувати текст окремі іншомовні слова, умовні знаки можна лише чорнилом, тушшю, пастою чорного кольору.

Друкарські помилки, описки, графічні неточності можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою й нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого тексту; не більше двох виправлень на одній сторінці.

Заголовки структурних частин – «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ», «ДОДАТКИ» – друкують великими літерами симетрично до тексту. Крапку наприкінці заголовка не ставлять. Номер розділу (арабськими цифрами без знака «№») ставлять після слова «РОЗДІЛ», потім з нового рядка друкують заголовок розділу; якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Відстань між заголовком та текстом повинна дорівнюватися 2 інтервалам (3–4 – машинописним). Кожну структурну частину слід починати з нової сторінки.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу у 10 мм. Нумеруються підрозділи у межах кожного розділу; номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку; в кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Заголовок підрозділу друкується у тому же рядку; в кінці заголовка ставлять крапку. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Відстань між підрозділами повинна дорівнюватися 2 інтервалам (3–4 – машинописним).

Заголовки пунктів (якщо вони є) друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Нумеруються пункти у межах кожного підрозділу; номер пункту складається з номера підрозділу і порядкового номера пункту, між якими ставлять крапку; в кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.1.» (перший пункт третього підрозділу другого розділу). Заголовок пункту друкується у тому же рядку; в кінці заголовка ставлять крапку. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Відстань між пунктами повинна дорівнювати 2 інтервалам (3–4 – машинописним).

Нумерацію сторінок роботи треба подавати арабськими цифрами без знака «№» у правому верхньому куту сторінки без крапки в кінці. Першою сторінкою є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. Зворотній бік титульного листа не є окремою сторінкою і не нумерується. На титульному аркуші та на сторінках, на яких починаються структурні частини «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ...», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ», «ДОДАТКИ» номер сторінки не ставлять.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати в курсовій, дипломній і магістерській роботах безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці, або у додатках. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрації в тексті позначають написом «Мал» і нумерують послідовно в межах розділу за виключенням ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Рис. 2.1» (перший рисунок другого розділу). Ілюстрації повинні бути виконані чорнилом, тушшю або пастою чорного кольору на білому непрозорому папері. Фотознімки розміром меншим за формат А4 повинні бути наклеєні на стандартні аркуші білого паперу формату А4. Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в розділі роботи подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлятися у вигляді **таблиць**. У правому верхньому куту над відповідним заголовком таблиці розміщують надпис «Таблиця» із зазначенням її номера. Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, які подані у додатках) в межах розділу. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 2.1» (перша таблиця другого розділу). Якщо в роботі є лише одна таблиця, її нумерують за загальними правилами. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують з великої букви симетрично до тексту. Заголовки граф таблиці повинні починатися з великих

літер, підзаголовки з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків повинна бути не менше 8 мм. Якщо текст, який повторюється у графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінити лапками, якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами «Те ж», а далі лапками. Якщо цифрові або інші дані в будь-якому рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк. При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовж, табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовж, табл.1.2.».

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах одної сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад: Примітки: 1. Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

При написанні роботи слід давати **посилання на джерела і літературу**, які були використані. Слід використовувати наступний спосіб посилань: після наведення фактичного матеріалу, точки зору будь-якого автора або інших відомостей, слід вказати у квадратних лапках номер джерела, на яке робиться посилання, згідно з загальним списком використаних джерел та літератури, що наводиться наприкінці роботи, а також номер сторінки у джерелі, на якій наводяться саме ці дані. Наприклад, у тексті: Значне місце у творчості Л.Силенка займає поняття «духовна революція» [7, с. 13]. Відповідний опис у списку використаних джерел і літератури: 7. Хміль Т.В. Поняття духовної революції в релігійно-етичній концепції Л. Силенка/ Т. В. Хміль // Українське релігієзнавство. – 2001. – № 17. – С.13–19.

Список використаних джерел та літератури – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. До списку використаної літератури включаються тільки ті джерела, якими студент користувався при виконанні праці і на які у тексті є посилання. Слід також посилатися на останні видання публікацій; на більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання. Джерела треба розміщувати у порядку появи посилань у тексті або за алфавітом.

Додатки оформлюють як продовження курсової, дипломної і магістерської робіт на наступних її сторінках або окремою книгою, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки. Він повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, О, Ч, Ь, наприклад, «ДОДАТОК А», «ДОДАТОК Б» тощо. Один додаток оформлюється як додаток А за загальними правилами. Посилання на додатки оформлюються таким чином: (див. дод. цього збірника). При оформленні додатків окремою частиною (книгою) на титульному аркуші під назвою дипломної роботи друкують великими літерами слово «ДОДАТКИ». Після додатків залишається чистий, розліняний друкарським засобом, аркуш для зауважень.

Структура автореферату – вступ і висновки дословно переносяться з кваліфікаційної роботи, а основна частина – має стислий переказ. Обсяг – не більше 0,5–0,7 друк. аркуші.

РОЗДІЛ 3
ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ПЕРЕЛІКУ ВИКОРИСТАНИХ
ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий ; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. – Львів : Свічадо, 2006. – 307 с. – (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV–V ст. ; № 14). 2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. – К. : ін-т математики, 2006. – 111 с. – (Математика та її застосування) (Праці / ін-т математики НАН України ; т. 59). 3. Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх. – К. : Асамблея діл. кіл : ін-т соц. і міджмейкінгу, 2006. – 311 с. – (Ювеліри України ; т. 1). 4. Шкляр В. Елементал : [роман] / Василь Шкляр. – Львів : Кальварія, 2005. – 196, [1] с. – (Першотвір).
Два автори	1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. – К. : Києво-Могилян. акад., 2005. – 397, [1] с. – (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична" ; вип. 1). 2. Ромовська З. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. – К. : Прецедент, 2006. – 93 с. – (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю ; вип. 11). 3. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. і. Баштанник. – Львів : Растр-7, 2007. – 375 с.
Три автори	1. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. ; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. – Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. – XLIII, 265 с.
Чотири автори	1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов і. В., Нечипорук А. А.]. – К. : НДІ "Укراгропромпродуктивність", 2006. – 106 с. – (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи). 2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздєв, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. – К. : Вища освіта, 2006. – 478, [1] с. – (ПТО: Професійно-технічна освіта).
П'ять і більше авторів	1. Психология менеджмента / [Власов П. К., Липницкий А. В., Луцких И. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. – [3-е изд.]. – Х. : Гуманитар. центр, 2007. – 510 с. 2. Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. – К. : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. – 115 с. – (Серія "Формування здорового способу життя молоді" : у 14 кн., кн. 13).
Без автора	1. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. – К. : Грані-Т, 2007. – 119 с. – (Грані світу).

	- Воскресіння мертвих : українська барокова драма : антологія / [упорядкув., ст., пер. і прим. В. О. Шевчук]. – К. : Грамота, 2007. – 638, [1] с. - Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця XIX – початку XX ст. : [антологія / упоряд.: Л. Таран, О. Лагутенко]. – К. : Грані-Т, 2007. – 190, [1] с.
Багатотомний документ	- Історія Національної академії наук України, 1941–1945 / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. – К. : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007– .– (Джерела з історії науки в Україні). Ч. 2 : Додатки – 2007. –573, [1] с. - Межгосударственные стандарты : каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Рубцова Е. Ю. ; ред. Иванов В. Л.]. – Львов : НТЦ "Леонорм-Стандарт", 2005– .– (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 1. – 2005. –277 с. - Дарова А. Т. Неисповедимы пути Господни... : (Дочь врага народа) : трилогия / А. Дарова. – Одесса : Астропринт, 2006– .– (Сочинения : в 8 кн. / А. Дарова ; кн. 4). - Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : Особенная часть : в 6 т. / Н. П. Кучерявенко. – Х. Право, 2002– .– Т. 4: Косвенные налоги. – 2007. – 534 с. - Реабілітовані історією. Житомирська область : [у 7 т.]. – Житомир : Полісся, 2006– .– (Науково-документальна серія книг "Реабілітовані історією" : у 27 т. / голов. редкол.: Тронько П. Т. (голова) [та ін.]). Кн. 1 / [обл. редкол.: Синявська і. М. (голова) та ін.]. – 2006. – 721, [2] с. - Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч.1 / В. Г. Бондаренко, і. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. – К. : НТУУ "КПІ", 2006. – 125 с.
Матеріали конференцій, з'їздів	- Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників ["Молодь України і аграрна реформа"], (Харків, 11–13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Х. : Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. – 167 с. - Кібернетика в сучасних економічних процесах : зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України, ін-т статистики, обліку та аудиту. – К. : іСОА, 2002. – 147 с. - Матеріали ІХ з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. – К. : Асоц. укр. банків, 2000. – 117 с. – (Спецвип.: 10 років АУБ). - Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій : праці конф., 6–9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. Ред. В. Т. Трощенко. – К. : НАН України, ін-т пробл. міцності, 2000. – С. 559–956, Хііі, [2] с. – (Ресурс 2000). - Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій : зб. наук. праць / наук. ред. В. і. Моссаковський. – Дніпропетровськ : Навч. кн., 1999. – 215 с. - Ризикологія в економіці та підприємстві : зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27–28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ податк. адмін. України [та ін.]. – К. : КНЕУ : Акад. ДПС України, 2001. – 452 с.
Препринти	- Шиляев Б. А. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ/ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов / Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. – Х. ННЦ ХФТИ, 2006. – 19 с. – (Препринт / НАН Украины, Нац. науч. центр "Харьк. физ.-техн. ин-т" ; ХФТИ 2006–4). - Панасюк М. І. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами / Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. – Чорнобиль : ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. – 7, [1] с. – (Препринт / НАН України, ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06–1).
Депоновані наукові праці	- Социологическое исследование малых групп населения / В. И. Иванов [и др.] ; М-во образования Рос. Федерации, Финансовая академия. – М., 2002. – 110 с. – Деп. в ВИНТИ 13.06.02, № 145432. - Разумовский, В. А. Управление маркетинговыми исследованиями в регионе / В.

	А. Разумовский, Д. А. Андреев. – М., 2002. – 210 с. – Деп. в ИНИОН Рос. акад. наук 15.02.02, № 139876.
Словники	1. Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. – Х. : Халімон, 2006. – 175, [1] с. 2. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. – К. : Європ. ун-т, 2007. – 57 с. 3. Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.]. – К. : Карпенко, 2007. – 219 с. 4. Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. – 2-ге вид., оновл. – К. : К.і.С., 2006. – 138 с.
Атласи	1. Україна : екол.-геогр. атлас : присвяч. всесвіт. дню науки в ім'я миру та розвитку згідно з рішенням 31 сесії ген. конф. ЮНЕСКО / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.] ; Рада по вивч. продукт. сил України НАН України [та ін.]. – / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.]. – К. : Варта, 2006. – 217, [1] с. 2. Анатомія пам'яті : атлас схем і рисунків провідних шляхів і структур нервової системи, що беруть участь у процесах пам'яті : посіб. для студ. та лікарів / О. Л. Дроздов, Л. А. Дзяк, В. О. Козлов, В. Д. Маковецький. – 2-ге вид., розшир. та доповн. – Дніпропетровськ : Пороги, 2005. – 218 с. 3. Куерда Х. Атлас ботаніки / Хосе Куерда ; [пер. з ісп. В. Й. Шовкун]. – Х. : Ранок, 2005. – 96 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во, 2006. – 207 с. – (Бібліотека офіційних видань). 2. Медична статистика статистика : зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько. – К. : МНІАЦ мед. статистики : Медінформ, 2006. – 459 с. – (Нормативні директивні правові документи). 3. Експлуатація, порядок і терміни перевірки запобіжних пристроїв посудин, апаратів і трубопроводів теплових електростанцій : СОУ–Н ЕЕ 39.501:2007. – Офіц. вид. – К. : ГРІФРЕ : М-во палива та енергетики України, 2007. – VI, 74 с. – (Нормативний документ Мінпаливенерго України. інструкція).
Стандарти	1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000:2004. – [Чинний від 2006–01–01]. – К. : Держспоживстандарт України 2006. – IV, 231 с. – (Національний стандарт України). 2. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107–1:2004 – ДСТУ ISO 6107–9:2004. – [Чинний від 2005–04–01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2006. – 181 с. – (Національні стандарти України). 3. Вимоги щодо безпечності контрольно-вимірювального та лабораторного електричного устаткування. Частина 2–020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010–2–020:1994, IDT) : ДСТУ EN 61010–2–020:2005. – [Чинний від 2007–01–01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – IV, 18 с. – (Національний стандарт України).
Каталоги	1. Межгосударственные стандарты : каталог : в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Павлюкова В. А. ; ред. Иванов В. Л.]. – Львов : НТЦ "Леонорм-стандарт, 2006–. – (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 5. – 2007. – 264 с. Т. 6. – 2007. – 277 с. 2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : каталог-довідник / [авт.–упоряд. М. Зобків та ін.]. – Львів : Новий час, 2003. – 160 с. 3. Університетська книга : осінь, 2003 : [каталог]. – [Суми : Унів. кн., 2003]. – 11 с. 4. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Горницкая И. П., Ткачук Л. П. – Донецк : Лебедь, 2005. – 228 с.
Бібліографічні	1. Куц О. С. Бібліографічний показчик та анотації кандидатських дисертацій,

показчики	захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році / О. Куц, О. Вацеба. – Львів : Укр. технології, 2007. – 74 с. 2. Систематизований показчик матеріалів з кримінального права, опублікованих у Віснику Конституційного Суду України за 1997–2005 роки / [уклад. Кириць Б. О., Потлань О. С.]. – Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2006. – 11 с. – (Серія: Бібліографічні довідники ; вип. 2).
Дисертації	1. Петров П.П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. – К., 2005. – 276 с.
Автореферати дисертацій	1. Новосад І.Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.02.08 "Технологія машинобудування" / І. Я. Новосад. – Тернопіль, 2007. – 20, [1] с. 2. Нгуен Ші Данг. Моделювання і прогнозування макроекономічних показників в системі підтримки прийняття рішень управління державними фінансами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.13.06 "Автоматиз. системи упр. та прогрес. інформ. технології" / Нгуен Ші Данг. – К., 2007. – 20 с.
Авторські свідоцтва	1. А. с. 1007970 СССР, МКИ³ В 25 J 15/00. Устройство для захвата неориентированных деталей типа валов / В. С. Ваулин, В. Г. Кемайкин (СССР). – № 3360585/25–08 ; заявл. 23.11.81 ; опубл. 30.03.83, Бюл. № 12.
Патенти	1. Пат. 2187888 Российская Федерация, МПК⁷ Н 04 В 1/38, Н 04 J 13/00. Приемопередающее устройство / Чугаева В.И.; заявитель и патентообладатель Воронеж. науч.-исслед. ин-т связи. – № 2000131736/09 ; заявл. 18.12.00 ; опубл. 20.08.02, Бюл. № 23 (II ч.).
Частина книги, періодичного, продовжуваного видання	1. Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. – 2007. – № 6. – С. 15–18, 35–38. 2. Гранчак Т. Інформаційно–аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. – 2006. – № 6. – С. 14–17. 3. Валькман Ю. Р. Моделирование НЕ-факторов – основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю. Р. Валькман, В. С. Быков, А. Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. – 2007. – № 1. – С. 39–61. 4. Ма Шуїн. Проблеми психологічної підготовки в системі фізкультурної освіти / Ма Шуїн // Теорія та методика фізичного виховання. – 2007. – № 5. – С. 12–14. 5. Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Моїсеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2007. – № 1. – С. 25–29. 6. Валова І. Нові принципи угоди Базель II / І. Валова ; пер. з англ. Н. М. Середи // Банки та банківські системи. – 2007. – Т. 2, № 2. – С. 13–20. 7. Зеров М. Поетична діяльність Куліша // Українське письменство ХІХ ст. Від Куліша до Винниченка : (нарис з новітнього укр. письменства) : статті / Микола Зеров. – Дрогобич, 2007. – С. 245–291. 8. Третьяк В. В. Возможности использования баз знаний для проектирования технологии взрывной штамповки / В. В. Третьяк, С. А. Стадник, Н. В. Калайтан // Современное состояние использования импульсных источников энергии в промышленности : междунар. науч.-техн. конф., 3–5 окт. 2007 г. : тезисы докл. – Х., 2007. – С. 33. 9. Чорний Д. Міське самоврядування: тягарі проблем, принади цивілізації / Д. М. Чорний // По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України : (кінець ХІХ–початок ХХ ст. / Д. М. Чорний. – Х., 2007. – Розд. 3. – С. 137–202.

Електронні ресурси	1. Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. мед. вузів III–IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чув. – 80 Min / 700 MB. – Одеса : Одес. мед. ун-т, 2003. – (Бібліотека студента–медика) – 1 електрон. опт. диск (CD–ROM) ; 12 см. – Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97–2000. – Назва з контейнера. 2. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. – К. : CD–вид-во "Інфодиск", 2004. – 1 електрон. опт. диск (CD–ROM) : кольор. ; 12 см. – (Всеукр. перепис населення, 2001). – Систем. вимоги: Pentium–266 ; 32 Mb RAM ; CD–ROM Windows 98/2000/NT/XP. – Назва з титул. екрану. 3. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10–ї Міжнар. конф. "Крим–2003") [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник – 2003. – № 4. – С. 43. – Режим доступу до журн. : http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm
Архівні документи	1. Розпорядження представника Президента "Про невідкладні заходи по ліквідації недоліків в організації й проходженні альтернативної служби" від 27.08.93 р. – Державний архів Донецької області.– Ф. Р– 4021, оп. 1, спр. 622, арк. 27. 2. Карбулицький І. Спомини з мого життя II Літературно-меморіальний музей О.Кобилянської (Чернівці). – Інв. № 3709–3730. – Рукопис.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ ВИКОРИСТАНИХ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ПОСІБНИКА

1. Бюлетень ВАК України. – 2009. – № 5. – С. 26–30.
2. Грабинський І.М. Курсові та дипломні роботи: Методичні рекомендації до написання та основні вимоги до оформлення / І.М. Грабинський. – Львів: ЛНУ ім.Івана Франка, 2002. – 44с. – (Серія: „Міжнародні економічні відносини”. Вип.24).
3. Здобувачу наукового ступеня: Метод. рекомендації / [Упоряд.С.В.Сьомін]. – К.: МАУП,2002. – 184 с.
4. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: [Навчальний посібник] / В.В. Ковальчук,Л.М. Моїсєєв. – К.: «Професіонал», 2007. – 239 с.
5. Методи виконання випускних робіт: [Навч. посібн.] / Й.М. Петрович, А.В.Дубодєлова, І.Г. Устінова, І.І. Новаківський. – Львів: Львівська політехніка,2000. – 160 с.
6. Основні вимоги до дисертацій та авторефератів // Бюлетень ВАК України. – 2000. – № 2.– Спеціальний випуск. – С. 9–19.
7. Основи наукових досліджень. / [Артюх С.Ф. Лізан І.Я. Голоп'яров І.В. Несторук Н.А.]. –Х. : УПА, 2006. – 277 с.
8. Пономаренко Л.А. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня: Метод. поради / Л.А. Пономаренко. – К.: Редакція Бюлетеня ВАК України, «Толока»,2001. – 80 с.
9. Ролік А.В. Методичні рекомендації до написання курсових і дипломних робіт / А.В.Ролік, А.М. Трибуханчик, І. К.Харитонов. – Ніжин : НДУ, 2006. – 62 с.
10. Эко У. Как написать дипломную работу. Гуманитарные науки : [Учебно-метод.пособие] / Умберто Эко. – М. : Кн. дом «Университет», 2003. – 377 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

**ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ЗАЯВИ НА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ КУРСОВОЇ,
ДИПЛОМНОЇ (КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ) АБО МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ**

Завідувачу кафедри

(назва кафедри)

(П. І. Б. завідувача)

студента _____ курсу, групи _____,
спеціальності _____

(шифр, назва спеціальності)

(П.І.Б. студента)

ЗАЯВА

Прошу призначити керівником моєї дипломної (кваліфікаційної) або магістерської роботи

(вчена ступінь, вчене звання, посада, П.І.Б викладача)

і затвердити наступну тему:

(найменування)

« _____ » _____ 2015 р.

(підпис студента)

ПОГОДЖЕНО:

Науковий керівник

(підпис)

(ПІБ.)

ДОДАТОК А (зворотня сторона)**Календарний план роботи студента (магістранта)**

№	Види роботи	Термін виконання (дата та ступінь готовності)	Відмітка про виконання та підпис
1 семестр			
2 семест			
3 семестр			
4 семестр			
	Подання роботи на кафедру для попереднього захисту (для бакалаврів і спеціалістів цей пункт передостанній у 2-му семестрі)		
	Захист кваліфікаційної роботи (для бакалаврів і спеціалістів цей пункт останній у 2-му семестрі)		

Студент (магістрант) _____ **Іванов Іван Іванович**

Науковий керівник _____ **Петренко Василь Іванович**

**Календарний план обговорено і затверджено на засіданні кафедри філософії.
Протокол № ____ від «__» _____ 20__ р.**

ДОДАТОК Б

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУША ДИПЛОМНОЇ /
МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК І ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ

На правах рукопису

ІВАНОВІКТОР ПЕТРОВИЧ

СИНКРЕТИЗМ У РАННЬОМУ ХРИСТІЯНСТВІ

Дипломна (Кваліфікаційна або Магістерська) робота

Науковий керівник –
доктор філософських наук, професор
Іванов Іван Іванович

Красноармійськ–2015

ДОДАТОК В

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗВОРТНОГО БОКУ ТИТУЛЬНОГО АРКУШУ
ДИПЛОМНОЇ / МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ**

Виконав (ла):

Студент(ка) _____ Іванов Іван Іванович

(підпис)

«_____» _____ 20__ р.

Науковий керівник _____

І. І. Петренко, доцент кафедри філософії

(підпис)

ДВНЗ «ДонНТУ», к. філос. н., доцент

«_____» _____ 20__ р. (висновок додається)

Нормоконтроль _____

(підпис)

(ініціали, прізвище, посада, науковий ступінь, вчене звання)

«_____» _____ 20__ р. (висновок додається)

Дипломну (кваліфікаційну або магістерську) роботу здано на кафедру для попереднього захисту «_____» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(ініціали, прізвище, науковий ступінь, вчене звання)

Внутрішній рецензент _____

(підпис)

(ініціали, прізвище, науковий ступінь, вчене звання)

«_____» _____ 20__ р. (рецензія додається)

Дипломну (кваліфікаційну або магістерську) роботу _____ до _____

((не)рекомендовано)

(захисту або доопрацювання)

Протокол № _____ засідання кафедри філософії від «_____» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(ініціали, прізвище, науковий ступінь, вчене звання)

Зовнішній рецензент _____

(підпис)

(ініціали, прізвище, науковий ступінь, вчене звання)

«_____» _____ 20__ р. (рецензія додається)

Дипломну (кваліфікаційну або магістерську) роботу повернено на кафедру після зовнішнього рецензування «_____» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(ініціали, прізвище, науковий ступінь, вчене звання)

Дипломна (магістерська) робота захищена «_____» _____ 20__ р.

З оцінкою _____

Секретар ЕК _____

(підпис)

(ініціали,

прізвище,

посада)

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУША КУРСОВОЇ РОБОТИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК І ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ

ІСЛАМ У КРИМУ (ДРУГА ПОЛОВИНА XV – XVIII СТ.)

Курсова робота

студентки I курсу
денної форми навчання
факультету КНТ
Сидорчук О.О.
Науковий керівник:
д.філос.н., проф. М.М. Кук

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ

ДОДАТОК Е

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ПРЕДМЕТ ФІЛОСОФСЬКО-РЕЛІГІЄЗНАВЧОЇ РЕФЛЕКСІЇ	10
1.1. Назва	10
1.2. Назва	15
1.3. Назва	18
 РОЗДІЛ 2. Назва	25
2.1. Назва	25
2.2. Назва	33
2.3. Назва	42
 РОЗДІЛ 3. Назва	50
3.1. Назва	51
3.2. Назва	60
3.3. Назва	68
3.4. Назва	75
 ВИСНОВКИ	81
 СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ	84
 ДОДАТКИ	87

ВІДОМОСТІ ПРО УКЛАДАЧІВ ТА РЕЦЕНЗЕНТІВ

УКЛАДАЧІ:

Нікульчев Микола Олександрович – завідувач кафедри філософії ДВНЗ «ДонНТУ», д. богословських н., к. філос. н., професор (м. Красноармійськ);

Фесенко Андрій Миколайович – доцент кафедри філософії ДВНЗ «ДонНТУ», к. і. н., доцент, (м. Красноармійськ);

Хрімлі Патріка Євгенівна – старший викладач кафедри філософії ДВНЗ «ДонНТУ» (м. Красноармійськ).

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Морозов Андрій Юрійович – професор кафедри філософських та соціальних наук Київського національного торговельно-економічного університету, д. філос. н., доцент (м. Київ);

Кисельов Олег Сергійович – учений секретар інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України, к. філос. н., старший науковий співробітник (м. Київ).

Методичні рекомендації до виконання курсових і кваліфікаційних (дипломних і магістерських) робіт: навч.-метод. посіб. для студ. напрямів підготовки (спеціальностей): 6.020301 Філософія, 7(8).02030102 Релігієзнавство / Укладачі: Нікульчев М. О., Фесенко А. М., Хрімлі П. Є. – Красноармійськ : ДонНТУ, 2015. – 24 с.